

Abattoir Fermé, hier met 'Ghost', wordt wel nog af en toe gesignaleerd in Nederland. © Abattoir Fermé

WAAROM is er nog amper Vlaams theater te zien in Nederland?

We wilden de band met Vlaanderen net weer aanhalen', zei Jeffrey Meulman eerder deze week op deze pagina's. Meulman is directeur van de Nederlandse editie van het Theaterfestival. Die dag had hij vernomen dat zijn festival geen subsidies meer krijgt. Op zo'n moment van ramspoed nog aan Vlaanderen denken, dat vonden we groothartig. Sinds enkele jaren wisselen de Vlaamse en de Nederlandse editie van het Theaterfestival enkele voorstellingen uit, maar meer dan deze *living apart together* schiet er niet meer over van de eendracht. En toen zei hij het: 'Er is nog amper Vlaams theater in Nederland te zien.'

Hallo! Was dat zo? Een factcheck drong zich op. Want had Nederland niet jarenlang het Vlaams theater op sleeptouw genomen? Trokken onze toneelspelers niet met zijn allen naar het dichtstbijzijnde buitenland?

'Helaas niet meer', zegt Johan Van Assche, acteur en jarenlang zakelijk leider bij De Tijd. 'Ons gezelschap heeft de gouden jaren nog meegemaakt. We zijn groot kunnen worden dankzij Nederland. Niet door Vlaanderen. In de jaren tachtig, ten tijde van de Vlaamse Golf, hadden we tournees van 35 tot 40 voorstellingen. De jongste jaren was er alleen

nog Haarlem.'

Paul Schyvens, die met zijn boekingskantoor Thassos jarenlang op de theatermarkt zat, bevestigt die trend. 'Populaire groepen als Blauwe Maandag Cie, De Tijd of De Roovers haalden makkelijk 25 tot 30 voorstellingen. Middelgrote huizen als Malpertuis of Het Gevolg tegen de twintig. Jan Declair heeft er zijn monologen wel een keer of tachtig gespeeld. Die tournees waren mooi regionaal gespreid. Nu zijn er misschien nog vier speelplekken over.'

Those were the days, natuurlijk, toen het Vlaams theater op handen gedragen werd door onze noorderburen. Maar hoe is de theaterafname de jongste jaren geëvolueerd? Het Kunstenpunt heeft zicht op de whereabouts van de Vlaamse theatermakers. Tussen 2001 en 2015 nam het aantal producties dat de grens overstak lichtjes toe, maar het aantal voorstellingen daalde drastisch: van 842 naar 650.

'Makers steken nog wel de grens over,' zegt Joris Janssens van Kunstenpunt, 'maar heel kort. Lange tournees, zoals bij de Vlaamse Golf, zijn geen vooruitzicht meer. In 2001 speelde een productie nog gemiddeld vijf keer in Nederland, nu is

dat drie keer. Het afzetgebied is beperkt tot de grote steden. Van de buitenlandse export ging vijftien jaar geleden bijna de helft naar Nederland. Nu is dat 22%. De internationale markt heeft zich duidelijk verlegd.'

Nederland werd minder aantrekkelijk omdat de gezamenlijke overheidssteun wegviel. 'In Vlaanderen kregen schouwburgen meer geld en artiesten minder,'

zegt Paul Schyvens.

'Dat was in Nederland andersom. Daar kregen de schouwburgen minder. Bij wijze van marktcorrectie kende het Vlaams-Nederlands Cultureel Akkoord kleine subsidies toe om tournees in Nederland te stimuleren. Zelfs 750 euro kon voor Nederlandse schouwburgen het verschil maken. Twee jaar na het afschaffen daarvan haakten ze af. Daarna is het stelselmatig naar beneden gegaan.'

Vlaanderen en Nederland probeerden nog de 'Vuurtorens' te subsidiëren, een stuk of twintig speelplekken die Vlaamse producties zouden programmeren. Uiteindelijk twinkelde alleen de Brakke Grond in Amsterdam nog als eenzaam vuurtorentje. Op vlak van culturele samenwerking tussen beide landen is het nulpunt stilaan wel in zicht.

'Op den duur namen we onze boterhammen mee om de kosten toch maar te drukken'

Er is nog een belangrijke reden. 'Nederlandse schouwburgen kregen steeds minder risicobudget om hun programma op te stellen,' zegt Jeffrey Meulman. 'Zeker na de zware besparingen is elk risico teruggeschroefd. De directeurs zijn managers die kostenneutraal moeten werken. De zaal moet vol, en als ze vermoeden dat een productie dat niet waarmaakt, wordt ze niet meer aangekocht. Zo vervreemdt het publiek van het aanbod. De vertrouwde met het Vlaamse theater is sterk teruggelopen.'

Zelfs met gekrompen budgetten wilden groepen in Nederland blijven spelen. 'Wij hebben de tering naar de nering gezet,' klinkt het bij De Tijd, 'en we zijn goedkoper geworden.' Ook Thassos wijzigde zijn politiek. 'Onze prijzen zijn 30 tot 35% gedaald,' zegt Schyvens. 'In plaats van op hotel te gaan, keerden we dezelfde nacht terug. En we namen onze boterhammen mee, om de kosten toch maar te drukken.'

Nederlandse schouwburgen blijven erbij dat theater uit Vlaanderen, met zijn extra vervoerskosten, te duur is. Na de besparingen willen ze hun eigen makers steunen. Alleen coproducties tussen de twee landen, zoals Nicole Beutler die ondersteund wordt door Vlaamse huizen, ontspringen de dans. Ook Abattoir Fermé wordt nog gesitueerd in noordelijke regionen. **GEERT SELS**